

26. קבוע בתערובת

1. תוס' חולין ק. ד"ה בריה שאני "והיכא דפירש" עד "ודבר שאינו"

והיכא דפירש חד מינייהו נמי אסור גזירה שמא יקח מן הקבוע כיון שאין האיסור ניכר כדפרישית לעיל (דף צה.).

2. חולין צה. "תשע חנויות" עד "הכא נמי בנמצא"

תשע חנויות כולן מוכרות בשר שחוטה, ואחת מוכרת בשר נבלה, ולקח מאחת מהן, ואינו יודע מאיזה מהן לקח - ספקו אסור, ובנמצא - הלך אחר הרוב!

3. זבחים ע: מתחילת המשנה עד "נתערבו בשור"

כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל, אפילו אחת בריבוא - ימותו כולן

4. זבחים עג. "בעלי חיים חשיבי" עד עג: "אמר רבא גזרה שמא", "אלא אמר רבא" עד "אמר רבא השתא" ורש"י ד"ה אלא אמר רבא

בעלי חיים חשיבי ולא בטלי. ונמשוך ונקרב חד מינייהו, ונימא: כל דפריש מרובא פריש! נמשוך? הוה לה קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. אלא ניכבשינהו דניידי, ונימא: כל דפריש מרובא פריש!

אלא אמר רבא: משום קבוע

רש"י שם

אלא אמר רבא גזירה משום קבוע - דלמא אתי למימשך ולמיסבינהו חד וחד כי לא ניידי דה"ל קבוע וכמחצה על מחצה דמי וליכא למיסמך ולמימר מדרובא פריש.

5. תוס' חולין צה. ד"ה ספקו

ספקו אסור - דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי והא דקיי"ל מדאורייתא חד בתרי בטיל היינו היכא שמעורב ואינו ניכר האיסור אבל הכא ידוע האיסור בדוכתיה וחנוות המוכרת בשר נבלה וכדבר חשוב אפי' מעורב לא בטיל ואמר כל קבוע כו' כדאמר בפ' התערובת (זבחים עג.) גבי תערובת בעלי חיים דחשיבי ולא בטלי דפריך ונמשוך ונקריב חד מינייהו ונימא כל דפריש מרובא פריש ומשני נמשוך בתמיה הוה ליה קבוע וכל קבוע כו' ועיקר הטעם אינו משום קבוע אלא משום דבעלי חיים לא בטלי כמו דבר שדרכו לימנות

6. רשב"א חולין צה. ד"ה ובנמצא "ואם תאמר וכיון דאסור המעורב" עד סוף דבריו

וא"ת וכיון דאסור המעורב בהיתר אמרינן ביה קבוע היכי משכחינן אסור בטל ברוב דהא אסור קבוע הוא וכמחצה על מחצה דמי, י"ל דלא אמרינן הכי אלא באיסור חשוב שאינו בטל כגון שור שהוא חשוב ואינו בטל, וא"נ כמ"ד בעלי חיים לא בטילי, וא"נ בחתיכה הראויה להתכבד בה בפני האורחים אבל בכל אסור בטל לא אמרינן קבוע דהא בטל הוא.

7. קובץ שעורים חלק ב' קובץ ביאורים על השב שמעתתא אות כא "והנה ק"ל בהך דינא" עד "ובזה יש לדחות ראית הש"ש"

והנה ק"ל בהך דינא דקבוע כמע"מ דמי, דלכאורה נראה פירושו דגזוה"כ היא שנדון בדברים הקבועים על הרוב כאילו אינו במציאות, וא"כ היכי משכחת לה להך דינא דכל דפריש מרובא פריש, דנהי נמי דאותה חתיכה שפירשה ליכא עליה דין קבוע, אבל החתיכות הנשארות קבועות במקומן נידונות לגבי עצמן כאילו הן מע"מ, וא"כ גם אותה החתיכה שפירשה לא פירשה מן הרוב אלא ממחצה. ותירץ לי ידידי הבחור החרוף ושנון מר משה בהרה"ג ר' חיים הלוי סאלאווייטשיק זצ"ל, דהא דקבוע כמע"מ דמי פירושו, דבאיסור קבוע לא מהני רובא. וכמו הא דאין הולכין בממון אחר

הרוב, דאין פירושו שהרוב נידון כאילו אינו, אלא אף שישנו לא מהני לענין ממון, ה"נ באיסור קבוע, אף דאיכא רובא, גזיה"כ הוא שלא נסמוך עליו אם אנו דנין על דבר קבוע, אבל אם אנו דנין על דבר שפירש, שפיר מהני רובא, ודפח"ח. ולזה הסכים מר אביו הרה"ג זצ"ל. ונ"ל ראייה לזה, מדברי הרשב"א בחידושו לפ' גיד הנשה, שהקשה וז"ל וא"ת וכיון דאיסור המעורב בהיתר אמרינן ביה קבוע, היכי משכחת איסור בטל ברוב, דהא איסור קבוע וכמע"מ דמי. י"ל דלא אמרינן הכי אלא באיסור חשוב שאינו בטל וכו', אבל בכל איסור בטל לא אמרינן קבוע, דהא בטל הוא עכ"ל. וכן כתב הר"ן שם במקומו ע"ש. ומבואר מדבריהם, דגם בדבר המתערב ואינו ניכר שייך קבוע, אלא דהיכא דשייך ביטול אין לומר קבוע, כיון שהאיסור נתבטל ברוב א"כ אין כאן איסור קבוע. ולכאורה הוא תמוה מאד, דכיון דאנו דנין בקבוע כאילו אין כאן רוב, א"כ האיך יתבטל ברוב, כיון דליכא רובא. אבל לפי הנ"ל ניחא, דבאמת גם באיסור קבוע איכא רובא, אלא דחידוש התורה הוא דלא מהני דין כל דפריש מרובא פריש בקבוע, אבל דין ביטול שפיר מהני.

אלא שמדברי הש"מ בפ"ק דב"מ אינו נראה כן, שתירץ שם על קושית התוס' לענין מעשר בהמה דליבטל ברובא, דכיון דכתיב עשירי ודאי ולא עשירי ספק לא מהני ביה רובא דאייתא קמן. והוא תמוה מאד, דהא קושית התוס' היא שתבטל ברוב, ולא מטעם כל דפריש מרובא פריש, וא"כ מה הועיל בתירוצו דרוב אינו אלא ספק, אבל ביטול הוא ודאי, דהא ע"י ביטול האיסור מתהפך להיתר. וצ"ל בכונתו, דלא מהני דין ביטול אלא בדבר דמהני ביה רובא, אבל במעשר כיון דלא מהני ביה הך דינא דכל דפריש מרובא פריש אינו מועיל גם דין ביטול. ואי נימא כדברי הרשב"א והר"ן דגם בדבר שאינו ניכר שייך קבוע, א"כ איך יועיל הביטול ברוב לעולם, כיון דדין רובא לא מהני ביה משום שהוא קבוע. וע"כ צ"ל לדעת הש"מ, דבדבר שאינו ניכר לא שייך כלל קבוע אף בלא דינא דביטול.

8. תוס' חולין צה. ד"ה הכא "וא"ת דהתם משני גזרה" עד סוף התוס'

וא"ת דהתם משני גזירה שמא יקח מן הקבוע אמאי לא אסרינן הכא נמי גבי נמצא ביד עובד כוכבים משום גזירה שמא יקח מן הקבוע וכ"ת דהתם נמי אם פירשו מעצמם שרו אלא דלכתחלה הוא דאסור לעשות כן גזירה שמא יקח מן הקבוע דא"כ אמאי ירעו עד שיסתאבו כיון דפירשו מעצמם מותרים ותו הא דאמרינן התם כוס של עובד כוכבים שנפל לאוצר מלא כוסות כולן אסורים פירש א' מהם לרבוה ומרבוה לרבוה מותרין למה לי נתערב ברבוה כיון דפירש הוא מותר דמרובו פריש אלא משמע דאסור גזירה שמא יקח מן הקבוע ואין סברא לחלק בין קדשים ועבודת כוכבים לשאר איסורים וי"ל דהכא לא שייך כלל למיגזר שמא יקח מן הקבוע כיון שהאיסור ידוע במקומו ואין חנות המוכרת נבלה מעורבת אלא ידועה במקומה אבל כשהאיסור מעורב אי שרי ליה כי פריש אתי ליקח מן הקבוע ודוקא התם שהאיסור מעורב בהיתר ור"ת היה מתיר כשנכנס זאב בעדר ודרס שנים או שלשה טלאים כל חד וחד מטעם כל דפריש מרובא קפריש ואין נראה אלא דוקא כשהאיסור ידוע כדפירשתי

9. רשב"א חולין צה. ד"ה ובנמצא "ואם תאמר ואפילו פירש" עד "ותמיהא לי", "ולא מיחזור" עד "וכן כתוב בשאלות"

וא"ת ואפי' פירש אמאי שרינן ליה והא איכא למגזר שמא יקח מן הקבוע וכדתנן בזבחים (ע"ג ב') כל הזבחים שנתערב בהם שור הנסקל או אחת מחטאות המתות ואפי' הן ברבוה ימותו כולן ואקשינן התם ונכבשינהו כי היכי דניינדן ונימא כל דפריש מרובא פריש ומשני גזרה שמא יקח מן הקבוע, ותירץ ר"י ז"ל דהתם היתר ואיסור מעורבין זה בזה ואי שרית ליה בשפירש אתי למשקל מן הקבוע כיון דאין מקומו ניכר אבל הכא שמקום האיסור נודע וניכר לא חיישינן דלא ברשיעי עסקינן שיקח מן האסור הברור

ולא מיחזור דהתם נמי אי פריש מנפשיה משרא שרי, וכן דעת ר"ת ז"ל, והתם היינו טעמא דאי שרית ליה לבדורי לכתחלה כי היכי דלשתרו אתי למשקל מן [הקבוע, אבל אי שרית לי' מן] הפורש מעצמו לא אתי למשקל מן הקבוע, וכן הדין בההיא דשור הנסקל אם פירש מעצמו

10. פסחים ט: "תשע ציבורין של מצה" עד "שני ציבורין"

תשע ציבורין של מצה ואחד של חמץ, ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי מצה שקל אי חמץ שקל - היינו תשע חנויות. פירש ואתא עכבר ושקל - היינו סיפא. דתנן: תשע חנויות, כולן מוכרין בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה, ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח - ספיקו אסור. ובנמצא הלך אחר הרוב

11. תוס' פסחים ט: ד"ה היינו "ואם תאמר כי אתא" עד "והאי דפריך בתערובת"

ואם תאמר כי אתא עכבר ושקל מהני ציבורין אמאי חשיב ליה קבוע מאי שנא נמצא בפי עכבר מנמצא ביד נכרי דבפ' גיד הנשה (חולין צה. ושם) פריך לרב דאמר בשר שנתעלם מן העין אסור מבנמצא הלך אחר הרוב ומשני שנמצא ביד נכרי ואומר ר"י דהכא מיירי כשראינו שלקח מן הקבוע שנולד הספק במקום קביעות אבל אם לא ראינו הוה ליה כפירש ואזלינן בתר רובא

12. ר"ן חולין לג: (בדפי הרי"ף) ד"ה ובנמצא "ול"נ שכל שלא בא" עד "וא"ת ובהיא דתערובת"

ול"נ שכל שלא בא לידו ממקום קביעותו אף על פי שראה אותו פורש מן הקבוע מדינא שרי דמדאורייתא לא מיקרי קבוע אלא במקום קביעותו אלא שחכמים גזרו בשראוהו פורש מן הקבוע גזרה שמא יקח מן הקבוע והיינו סוגיין דפרק התערובת דכיון דכביש להו כי היכי דנינדאין הרי הוא רואה אותן פורשין מן הקבוע והיינו טעמא דתשעה צבורין ואתא עכבר ושקל דאע"ג דמדינא לא מיקרי קבוע כיון שלא נכנס בבית אלא לאחר שפירש מ"מ דנו אותו כקבוע כיון שראוהו פורש מן הקבוע וכי אזלינן הכא בתר רובא ולא גזרו עליו כלום לפי שלא ראהו פורש מן הקבוע

13. תוס' חולין צה. ד"ה הכא מתחילת התוס' "וא"ת דהתם משני"

הכא נמי כשנמצא ביד עובד כוכבים - וא"ת דאמר בפ"ק דפסחים (דף ט: ושם ד"ה היינו) תשעה צבורים של מצה ואחד של חמץ ואתא עכבר ושקל כו' היינו תשעה חנויות דספקו אסור פירש ואתא עכבר ושקל היינו סיפא והשתא כי שקל נמי עכבר מן הצבורים לישתרי כי הכא דשרינן נמצא ביד עובד כוכבים דמה לי נמצא בפי עכבר ומה לי נמצא ביד עובד כוכבים דאזלינן בתר הרוב ויש לומר דהתם איירי שראינו שלקח מן הצבורים שנולד הספק במקום הקביעות ובפ' התערובת (זבחים דף עג:): דפריך ונכבשינהו וניידידו ונימא כל דפריש מרובא פריש ומאי קושיא והלא כיון דחזינן בשעה שפירש דמתיליד ספקא במקום קביעות הוי כמחצה על מחצה יש לומר דהתם פריך שנעשה בענין זה שלא נראה בשעה שיפירוש

14. תוס' פסחים ט: ד"ה היינו "והא דפריך בתערובת" עד סוף התוס'

והא דפריך בתערובת (זבחים דף עג:): גבי זבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אמאי ימותו כולם נכבשינהו וניידידו ונימא כל דפריש מרובא פריש אף על פי שכבר נולד הספק במקום קביעות שאני התם דלא הוי קבוע גמור שהאיסור מעורב בהיתר ואינו ניכר ומדרבנן אסרו בקבוע זה דמדאורייתא לא חשיב קבוע אלא כשהאיסור ידוע במקומו ולהכי נמי גזרינן התם טפי שמא יקח מן הקבוע מבנמצא כיון שאין האיסור ידוע

15. שלחן ערוך ורמ"א יו"ד קי"ט מתחילת דברי השו"ע עד אמצע דברי הרמ"א "אבל אם היו ב' ספקות"

ספק טרפה שנתערב באחרות, כולן אסורות עד שיהא בהיתר כדי לבטל האיסור אם הוא מדברים המתבטלים. שכיון שספק הראשון היה בגופו, אין להתירו מספק ספיקא. הגה: ויש אומרים הטעם דאסור הואיל והספק הוא איסור מדאורייתא ולא נוכל לומר עוד ספק שאין כאן איסור, רק שנתערב באחרים, לא מקרי ספק ספיקא ואסור (שם).

16. שלחן ערוך ורמ"א יו"ד קי"ד

רוב חנויות מוכרות בשר שחוטה, ומיעוט מוכרות בשר נבילה, לקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח ונתערבה באחרות ואינה ניכרת, בטילה ברוב משום ספק ספיקא. הגה: ויש אוסרין בכה"ג, משום דכל מקום דאיסור במקומו הוי

כמחצה על מחצה, והואיל וספק הראשון אסור מן התורה ואין כאן עוד ספיקא להתיר, רק תערובת, לא מקרי ספק ספיקא (ארוך כלל כ"ה). והכי נהוג

17. ש"ך יו"ד קי:כב מתחילת דבריו עד "וכן בהגהות שבסוף", "אבל יותר נראה לומר" עד סוף דבריו

ונתערבה באחרות כו' - הב"ח השיג על המחבר דהרשב"א לא קאמר אלא בפירש לפנינו דאיסורו אינו אלא מדרבנן אבל לא בלקח דהספק הא' אסור מן התורה והוי כספק טרפה שנתערב דהתערובות אסור כדלקמן ס"ט עכ"ד

אבל יותר נראה לומר כפשטא דמילתא דרשב"א והרב המגיד אף בלקחו ישראל מן החנויות מיירי וגם בת"ה לא הזכיר כלל דהא דלקח עובד כוכבים בפנינו אינו אלא מדרבנן ואדרבה כ' סתמא כמה פעמים דהוי כאילו לקחו ישראל משמע דלגמרי הוי כלקחו ישראל ואסור נמי דאורייתא וכן האו"ה והרב בת"ה שכתבו בשם התו' ומרדכי דלקחו עובד כוכבים או פירש לפנינו אסור מדאורייתא ע"כ נמי הכי דייקי דהא לא כתבו כן התוס' ומרדכי אלא ודאי סבירא להו כיון דכתבו סתמא דהוי כאילו לקחו ישראל משמע דאסור נמי דאורייתא א"כ גם בדברי הרשב"א משמע הכי ול"ק ממאי דס"ל להרשב"א והמחבר בספק טרפה שנתערבה ברוב דלא בטלה דהכא דין קבוע חידוש וכדכתבתי בס"ק י"ד בשם הר"ן משום דבכל דוכתי אזלינן בתר רובא ואין לך בו אלא חידושו והיינו כל שהוא בפני עצמו אבל לא כשנתערב אח"כ זה נ"ל ברור בדעת הרשב"א וה"ה והמחבר